Nie będzie zwolnienia emerytur działaczy opozycji antykomunistycznej z podatku i składki zdrowotnej

https://www.prawo.pl/kadry/emerytury-dzialaczy-opozycji-antykomunistycznej-czy-beda,516339.html?fbclid=IwAR3IVj-lveAdId5_76-6NdgoErLzLmLuqxYg4sMNWGNxn_ey08LkaMQmH0w

Beata Dązbłaż - Data dodania: 23.07.2022

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Internowanych i Represjonowanych domaga się zwolnienia emerytur działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych z powodów politycznych od podatku dochodowego oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne. Na takie rozwiązania nie zgadza się Ministerstwo Zdrowia. Ministerstwo Finansów także nie planuje dodatkowych rozwiązań dla tej grupy osób na gruncie podatkowym. A resort rodziny wylicza szereg uprawnień, które już ta grupa posiada.

Sejmowa Komisja ds. Petycji rozpatrzyła i przyjęła w czwartek, 21 lipca 2022 r., odpowiedź Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej na dezyderat nr 192 skierowany do Prezesa Rady Ministrów w sprawie wsparcia byłych działaczy opozycji antykomunistycznej. Dezyderat był wynikiem petycji (BKSP-144-IX-340/21) skierowanej do komisji przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie Internowanych i Represjonowanych. Jego przedstawiciele domagają się zmian w ustawach: z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1426 ze zmian.) oraz z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1398 ze zmian.).

Specjalna pomoc państwa dla działaczy antykomunistycznych

Miałyby one polegać na zwolnieniu emerytur działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych z powodów politycznych od podatku dochodowego oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne.

W opinii autorów petycji miałoby to służyć „przywróceniu sprawiedliwości i godności oraz częściowemu zrekompensowaniu ekonomicznych skutków represji osobom, którym potwierdzono status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych”.

Podkreślają, że pomoc państwa dla tej grupy powinna mieć wymiar specjalny i zapewnić godny poziom życia oraz powinna się odróżniać in plus od powszechnego zakresu świadczeń. Jak argumentują, wielu z działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych, otrzymuje świadczenie emerytalne w wysokości poniżej 2 400 zł brutto (netto ok. 2 000 zł).

- Wysokość tego świadczenia jest skutkiem represji politycznych (pozbawieniem wolności, skazywaniem, przenoszeniem na gorsze warunki płacowe, pozbawieniem pracy tzw. „wilczym biletem”), stosowanych wobec osób zasłużonych dla niepodległości Polski o potwierdzonym statusie. Utracili oni zdolność zarobkowania, podnoszenia kwalifikacji zawodowych i awansowania, co w konsekwencji ma przełożenie na wysokość znacznie zaniżonej emerytury – piszą w petycji.

Resorty zdrowia i finansów przeciwne zmianom

Ministerstwo Zdrowia negatywnie zaopiniowało pomysł zwolnienia emerytur tych osób od składki na ubezpieczenie zdrowotne, argumentując to zasadą równego traktowania oraz solidarności społecznej. Jak podkreśla MZ, proponowana zmiana wpłynęłaby też na zmniejszenie przychodów NFZ.

Z kolei Ministerstwo Finansów zaznacza, że wolne od podatku są: świadczenia pieniężne oraz pomoc pieniężną przyznawane na podstawie ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz jednorazowe świadczenie pieniężne przyznawane na mocy ustawy o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla tej grupy osób.

Jak podkreśla Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, obowiązujące już uprawnienia działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych, dowodzą, że są one otoczone należną opieką i wsparciem, które zapewniają godne warunki życia i bezpieczeństwo socjalne. Resort wymienia poniższy katalog uprawnień dla tej grupy.

Miesięczne świadczenie pieniężne

Uprawnienia osób o potwierdzonym statusie działaczy opozycji antykomunistycznej lub osób represjonowanych z powodów politycznych regulują przepisy ustawy z 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1255). Przede wszystkim osoby te otrzymują co miesiąc świadczenie pieniężne, obecnie w kwocie 492,74 zł. Jest ono co roku waloryzowane.

Świadczenie wyrównawcze

Działaczom opozycji antykomunistycznej i osobom represjonowanym z powodów politycznych, którzy pobierają jedno z poniższych świadczeń w kwocie niższej niż 2676,88 zł miesięcznie:

- emeryturę
- rentę inwalidzką

- rentę z tytułu niezdolności do pracy
- rentę rodzinną

przysługuje prawo do świadczenia wyrównawczego. Jest ono w wysokości różnicy pomiędzy kwotą 2676,88 a pobieraną rentą czy emeryturą. Świadczenie wyrównawcze podlega waloryzacji tak jak emerytury i renty. W myśl ustawy kwotę emerytury i renty należy rozumieć jako wysokość tych świadczeń brutto lub ich sumę. Wlicza się do niej świadczenia emerytalno-rentowe wypłacane przez zagraniczne instytucje. Nie wlicza się natomiast dodatku pielęgnacyjnego oraz innych świadczeń wypłacanych na podstawie odrębnych przepisów. Jeśli zmienia się wysokość emerytury lub renty, z urzędu ponowne jest obliczana wysokość świadczenia wyrównawczego, tak by łączna kwota świadczeń nie przekroczyła świadczenia wyrównawczego. Wypłacane jest ono przez organy wypłacające emerytury i renty wraz z tymi świadczeniami. W razie odmowy przyznania świadczenia, osoba uprawniona może odwołać się do sądu. Osoba uprawniona do świadczenia, mieszkająca za granicą, może zawnioskować o jego wypłatę w kraju zamieszkania.

Jednorazowa pomoc pieniężna

Działaczom opozycji antykomunistycznej i osobom represjonowanym z powodów politycznych przysługuje też jednorazowa pomoc pieniężna z powodu trudnej sytuacji materialnej, zdrowotnej czy zdarzeń losowych. Może być ona przyznana maksymalnie dwa razy w roku. Może być przyznana, gdy:

- dochód osoby samotnie gospodarującej nie może przekroczyć kwoty odpowiadającej 290 proc. najniższej emerytury. Obecnie wynosi ona 3881,47 zł.
- dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty odpowiadającej 220 proc. najniższej emerytury. Obecnie jest to 2944,56 zł. w przypadku osoby uprawnionej całkowicie niezdolnej do pracy i samodzielnej egzystencji

- dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty odpowiadającej 350 proc. najniższej emerytury. Obecnie jest to kwota 4684,54 zł.

Jednorazowa pomoc pieniężna może być przyznana na:

- zakup wyrobów medycznych
- dostosowanie mieszkania do danej niepełnosprawności.

Jednorazowa pomoc pieniężna jest przyznawana do wysokości 150 proc. najniższej emerytury. Obecnie jest to kwota 2007,66 zł. Kwota na pokrycie wydatków związanych z wyrobami medycznymi przyznawana jest do wysokości 350 proc. najniższej emerytury. Obecnie jest to 4684,54 zł. Pomoc na dostosowanie mieszkania zaś do 450 proc. najniższej emerytury – obecnie jest to 6022,98 zł.

O przyznania wsparcia decyduje Szef Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych na wniosek osoby uprawnionej.

Okresowa pomoc pieniężna

Warunkiem przyznania okresowej pomocy pieniężnej działaczom opozycji antykomunistycznej i osobom represjonowanym jest:

- dochód osoby samotnie gospodarującej nie może przekraczać kwoty odpowiadającej 220 proc. najniższej emerytury. Obecnie jest to kwota 2944,56 zł.
- dochód na osobę w rodzinie nie może przekraczać kwoty odpowiadającej 150 proc. najniższej emerytury. Obecnie wynosi ona 2007,66 zł.

Okresowa pomoc pieniężna może być przeznaczona na:

- zaspokojenie potrzeb bytowych i ochronę zdrowia w przypadku długotrwałej choroby powodującej wzrost kosztów utrzymania, zakupu leków, środków opatrunkowych oraz dojazdów do zakładów leczniczych na zabiegi medyczne i rehabilitacyjne

- opłacenie pomocy pielęgnacyjnej niezbędnej z uwagi na wiek oraz stan zdrowia.

Wysokość okresowej pomocy pieniężnej wynosi do 100 proc. najniższej emerytury. Obecnie jest to 1338,44 zł. Pomoc może być przyznana raz w roku na okres do 6 miesięcy. W uzasadnionych przypadkach Szef Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych może przyznać pomoc pieniężną na innych warunkach.

Prawo do dodatkowego urlopu wypoczynkowego

Jeśli działacz opozycji antykomunistycznej lub osoba represjonowana z powodów politycznych pracuje, ma prawo do dodatkowych 5 dni urlopu wypoczynkowego w roku. Chyba że wymiar jego urlopu przekracza 26 dni na podstawie innych przepisów, wtedy nie przysługują mu dodatkowych 5 dni.

Opłata za pobyt w DPS

Działacze opozycji i represjonowani mogą wnosić opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej na takich samych zasadach jak kombatanci-weterani walk o niepodległość RP. Mają oni prawo pierwszeństwa do środowiskowej opieki socjalnej oraz uzyskania miejsca w DPS. Jak informuje Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, działaczom opozycji antykomunistycznej oraz osobom represjonowanym z powodów politycznych przysługuje możliwość zwolnienia z opłat za pobyt w domu pomocy społecznej.

- Samorządy mają prawo zwolnienia działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych z opłat za pobyt w domu pomocy społecznej. Zwolnienie z opłat jest możliwe na wniosek lub z urzędu, całkowicie lub częściowo. Przy podejmowaniu decyzji o całkowitym albo częściowym zwolnieniu działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych z opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej albo o odmowie zwolnienia brane są pod uwagę możliwości i sytuacja finansowa gminy – informuje Urząd.

Ulgi w komunikacji

Uprawnieni z mocy ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej, mają 50 proc. ulgi w przejazdach miejską komunikacją publiczną.

Przysługuje im także ulga w wysokości 51 proc. na przejazdy w komunikacji krajowej środkami publicznego transportu zbiorowego:

- kolejowego w 1 i 2 klasie pociągów osobowych i pospiesznych oraz autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej – na podstawie biletów jednorazowych;
- kolejowego w 2 klasie pociągów innych niż osobowe i pospieszne – na podstawie biletów jednorazowych. Jeśli osoba uprawniona chce pojechać 1 klasą, w tym przypadku będzie musiała dopłacić różnicę między należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 1 a należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 2.

Ustalanie okresów składkowych

W przypadku działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych przy ustalaniu prawa i wysokości świadczeń emerytalno-rentowych są uznawane za okresy składkowe:

- czas osadzenia w więzieniu lub innych miejscach odosobnienia w Polsce na mocy skazania albo bez wyroku po 31 grudnia 1955 r. za działalność polityczną świadczenie pracy po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r.
- czas niewykonywania pracy przed 31 lipca 1990 r. na skutek represji politycznych
- okres pozbawienia możliwości wykonywania swojego zawodu przed 31 lipca 1990 r. wskutek represji politycznych za działania na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowana politycznych praw człowieka w Polsce
- okres internowania na podstawie art. 42 dekretu z 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (Dz. U. poz. 154, z późn. zm.).

Okres osadzenia w więzieniu lub miejscu odosobnienia na mocy skazania albo bez wyroku oraz czas internowania przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty, liczy się podwójnie.

Ustalanie kapitału początkowego

Działacze opozycji i osoby represjonowane mają prawo do ustalenia kapitału początkowego przy zastosowaniu kwoty przeciętnego wynagrodzenia, proporcjonalnie do okresu, w którym dana osoba doświadczała represji. Jest to istotne przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty rodzinnej. Podstawą jest ustawa z 30 marca 2021 r. o zmianie ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 794). Na swój wniosek osoby, które miały ustalony kapitał początkowy przed 1 czerwca 2021 r., mogą wystąpić do organu rentowego o ponowne ustalenie kapitału, wysokości emerytury czy renty.

Jednorazowe świadczenie pieniężne

Osoby o potwierdzonym statusie działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych przysługiwało prawo do jednorazowego świadczenia w wysokości 3 tys. zł. Było ono wypłacane przez Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych do 31 marca 2022 r. na podstawie ustawy z 17 grudnia 2021 r. o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych (Dz. U. poz. 2430).

Świadczenia zdrowotne

Osoby represjonowane od 31 sierpnia 2017 r. mają prawo do:

- korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej oraz z usług farmaceutycznych w aptekach
- korzystania z ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych bez skierowania lekarza

Uprawnienie to potwierdzone jest legitymacją zgodną z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 18 sierpnia 2017 r. w sprawie odznaki honorowej i legitymacji dla działaczy opozycji antykomunistycznej lub osób represjonowanych z powodów politycznych (Dz. U. poz. 1602). Wydawana jest na wniosek przez Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych.